

Input til den fælles ensomhedsplan fra den indledende inddragelsesfase

Input fra magistratsafdelingernes i Aarhus Kommune, politiske udvalg (Sundhed- og Omsorgsudvalget, Social- og Beskæftigelsesudvalget, Teknisk Udvalg, Børn og Ungeudvalget og Kulturudvalget), relevante råd (Handicaprådet, Ældrerådet, Frivilligrådet og MSBs netværk for frivillige foreninger) og civilsamfundet (åbent dialogmøde d. 10. maj).

Input er bearbejdet og tematiseret efter de overskrifter, der går igen på tværs af de forskellige mødefora, på tværs af magistratsafdelingernes faglige områder og som er på strukturel plan.

Input fra politiske udvalg under Aarhus Byråd

Sundhed og Omsorgsudvalget

- Sætte mål for hvad vi vil opnå ift. ensomhed (både udvikling ift. tallene i dag og ift. den samlede population.
- Arbejde med ord, begreber og navne, så vi ikke vinkler det som ensomhedsforebyggelse men fællesskabsdannelse (udvalgsmedlem Peter Sporleder nævner eget eksempel med mandeklub).
- Samarbejde med folkekirken og trossamfund (hvor er der i dag samarbejde med trossamfundene omkring ensomhedsforebyggelse?)
- Fokus på tosprogede ældre med anden etnisk baggrund

Social og Beskæftigelsesudvalget

- Har vi i dag en ensomhedspolitik i Aarhus Kommune? Er der behov for det?
- Vigtigt at huske, at det at komme i arbejde kan være vejen ud af ensomhed og vejen til et socialt liv for udsatte. Det kan skabe en vigtig social tilknytning til andre.
- Inden for socialområdet skal vi blive bedre til at gøre tingene sammen med samarbejdspartnerne i civilsamfundet.
- Særligt fokus på borgere med ikke-etnisk baggrund. Hvad kan vi gøre for at løfte den målgruppe?
- MSB vil gerne blive bedre til at åbne lokationer op og knytte dem bedre til lokalsamfundet og involvere civilsamfundet i dette.

Kulturudvalget

- Spændende at se mere på kulturelle brobyggere og mulighederne for at systematisere det.
- Bryde tabuet omkring ensomhed er en vigtig indsats.
- I livsovergangene er man særligt udsat ift. ensomhed (både ældre på vej ud af arbejdsmarkedet, unge der flytter til studieby, forældre for første gang, når børnene flytter hjemmefra osv.).
- Forpligtigende fællesskaber i foreninger giver grund til at komme igen, interessant ift. unge studerende der oplever ensomhed – eksempel på betydningen af at have en læsegruppe på universitetet ift. frafald.
- Vejen ind i foreningslivet (og ud af ensomhed) skal italesættes som en indgang til fællesskabet og ikke som at foreningerne kommer og redder en ud af ensomhed. Som kommune skal vi understøtte foreningerne som de fællesskaber de udgør.

Teknisk udvalg

- Kigge på hvordan vi bygger og bor ift. nybyggerier og lokalplaner og hvordan vi skaber gode grønne arealer.
- Se på hvordan vi i dag bygger studieboliger. Tidligere byggede man kollegiegange, der indbød til fællesskaber. I dag bygges små enheder.
- Fokus på hverdagens mødesteder – fx ind- og udgange og stueplan i bygninger – flere ind- og udgange giver flere møder og gader med gode gåmuligheder inviterer til flere møder.
- Naturen som et sted, hvor man både får det sociale og oplevelsen af at være et tredje sted.
- Når der laves lokalplaner og planer for udvikling af områder så have et større fokus på hvordan vi strukturelt forebygger ensomhed.

Børn og Ungeudvalget

- Ensomhed skaber stigma og er tabubelagt, skal vi også italesætte ensomhed som følelse, vi alle har?
- En særlig udsat gruppe ift. ensomhed er de overvægtige børn og unge
- Fællesskaber med fysiskbevægelse skal have fokus
- LBGT+ er en udsat gruppe ift. identitet og ensomhed
- Ensomhed kan opleves både fagligt og socialt
- Ikke nok med civilsamfund, der skal være kommunale tiltag
- Tidligindsats, både sundhedsfremmende og forebyggende er vigtige at tænke ind
- Hvordan bruges antimobbe-strategien på de enkelte skoler?
- Ensomhed set som et livsvilkår, så hvordan ruster vi børn og unge til at håndtere det, hjælp til udvikling af robusthed og livsmestring
- De kreative fag og faciliteter vil kunne skabe alternativ fællesskaber og mulighed for udfoldelse i andre fællesskaber
- Hvad kan børn lære selv at gøre ved ensomhed (oparbejdelse af selfefficacy)

Input fra Magistratsafdelingerne

Sundhed og Omsorg

- Hjælp til transport er en første vigtig barriere for mange ældre ift. at blive del af fællesskaber
- Erfaringer fra MSOs ensomhedsplan kan være interessant at bringe i spil ift. den fælles plan ift. hvilke af de kortsigtede indsatser, der potentielt kan virke på længere sigt også.
- Vigtigt at huske, at fællesskaber ikke altid er vejen ud af ensomhed, så også fokus på og nysgerrighed på hvad der skaber ensomhed og en større forståelse for hvad ensomhed er som begreb.
- Have blik for at fx de praktiserende læger kan spille ind også og brobygge, hvad kan de visitere til osv. der hvor det ikke er svær depression men ensomhed?

Sociale forhold og Beskæftigelse

- Det kollektive ansvar og fællesskabets ansvar kontra det der ligger på individet som samfundsborgere. Det handler i høj grad om, hvordan vi agerer som nabo eller forældre. Italesætte, at den måde vi agerer på menneske-til-menneske har kæmpe stor betydning.
- Mange borgere oplever at være ensomme, selvom de har mange andre omkring sig.

- Vinkle den med positive fællesskaber i stedet. Arbejdspladser giver fx stort fællesskab.
- Italesætte at socialt udsatte grupper kommer med i interessefællesskaber og ikke kommer med som følge af deres handicap. Det kan godt blive tungt, hvis det er det sociale område.

Teknik og Miljø

- Se på studier, der er lavet omkring betydningen af hvordan vi indretter vores byer for fællesskab/ensomhed.
- Tale mere og mere sammen på tværs af afdelinger, når vi fx placerer nye ting fysisk.
- Skarpere integration mellem institutioner og det omkringliggende byrum. Kan vi få mere tryk på det?
- Healthy City logik: få tænkt mental sundhed og forebyggelse af ensomhed ind i arkitekturpolitik.
- Hvad med Aarhus Kommune som organisation ift. ensomhedsplanen? Foreslå ensomhedspolitikker på arbejdspladserne.
- Vigtigt fokus ift. vores arkitektur og bykvalitet og når der arbejdes med mødesteder. Medarbejdere kan klædes bedre på ift. at få redskaber til tiltag der kan forebygge ensomhed. Har fx faglige temadage, der kunne vi have et ensomhedstema, så de kan have det med til deres dialog med bygherre.
- MTM kommer til at have fokus på at bringe nærheden i lokalmiljøet ind i Aarhus midtby med den nye stadsarkitekt. Der kan ensomhed komme fint ind.

Borgmesterens Afdeling

- De unge +18, fx på videregående uddannelser, hvem griber den målgruppe?
- Vigtigt budskab i det at være en del af en større sammenhæng, der kan ændre ens liv for at nå de unge. Fx som en del af klimakampen eller ift. kommende kommunalvalg.
- Fokus på de etniske grupper i udsatte bydele, og særligt de ældre. Muligt samarbejde om denne gruppe. Er en gruppe, som vi først møder, når det er for sent?

Børn og Unge

-

Kultur og Borgerservice

- Husk de unge +18-årige, der er en overset målgruppe og uddannelsesinstitutionerne som en samarbejdspartner.
- Konservatoriet afvikler 160 koncerter og har 30.000 besøgende – muligt samarbejde her om ungedelen?
- Oplandet, hvordan arbejder vi med det? Koble til strategi for oplandet, som MKB og MSO skal arbejde sammen om også.
- Ved frontpersonalet hvordan man spotter ensomhed? Kan de gøre en forskel her?
- kulturelle brobyggere - det at tage mennesker i hånden og vise dem tilbud er interessant.

Input fra civilsamfundsaktører (inkl. råd)

Handicaprådet og Ældrerådet (ved fælles temadrøftelse)

- Vigtigt at huske en stor gruppe af mennesker med fysiske handicaps og kognitive handicaps. Der er nogle, der ikke kommer ud til noget som helst og hvor de frivillige tilbud måske ikke er tilstrækkelige.
- Ensomhed har noget at gøre med det tidligere liv man har levet; job osv. gg så noget med bolig at gøre – man kan bygge sig ud af ensomhed.
- Ældre der stadig bor i eget hjem, men er begrænset i at bevæge sig uden for døren er udsatte ift. ensomhed. Mulighed for at flytte til steder, hvor der er bedre rammer for fællesskaber.
- Arkitektur, kollektiv trafik osv. er vejen frem. Det skal være noget der ligger i vores hverdag, at vores hverdag er bygget op om strukturer, der modvirker ensomhed.
- Ikke altid nok med hjælpemidler ved funktionstab, så er ledsagelse også vigtigt og kræver mange ressourcer.
- Fokus på det lange træk, hvor generationer skal oplæres til at tage sig af sine ældre, osv. Det skal i gang allerede fra skolestarten.
- At have en ven er vigtigt, og ikke nødvendigvis familiemedlem. Dem der normalt ville være besøgsvenner, er nu selv en del af den sårbare gruppe – derfor behov på at tænke ud af boksen.

MSBs dialogmøde for sociale foreninger

- Det er vigtigt, at handleplanen arbejder i dybden og ikke resulterer i anbefalinger, der ikke rammer rigtigt. Planen skal også henvende sig til ressourcestærke personer, der kan hjælpe.
- Mange tilbud om samvær rækker ikke for dem, der har manglende selvværd og ikke møder op. Brobygning mellem kommune og frivillige tilbud. Det kan være en god ide, at der er mere håndholdt formidling af borgere til tilbud. Det kan være svært at finde borgerne for de frivillige tilbud.
- Hvordan gør man fællesskaberne bæredygtige? - bl.a. skal der være noget at give sig til for brugerne. Flexibilitet – i rammer, fx der skal være tilpasset de borgere der bruger det.

Frivilligrådet

- Man skal være opmærksom på nuancerne. Der er mange former for ensomhed, der rammer i forskellige aldersgrupper. Fx tab af ægtefælle – måske er det ikke nye fællesskaber, man har brug for lige der.
- Der er et stort overlap mellem de forskellige magistratsafdelinger MSO og MSB. Transport er en svær ting for de ubemidlede. Hvordan kommer man til noget, hvis man ikke har råd til en busbillet og hvis bibliotekerne er lukkede og man dermed ikke kan komme på gratis wi-fi? Kræver en særlig slags hjælp. Andre behov end fx nye studerende, der oplever ensomhed.
- Den kønsspecifikke indsats – der er forskel på, hvad mænd og kvinder har behov for. Vær obs på mænd. Der er også et socialt perspektiv indover det.

Input fra Åbent dialogmøde d. 10. maj

- Vi skal dele vores lokaler med hinanden,. Ikke alt det her 'det er vores' og 'det er jeres'. Vi snakker meget om det men der skal ske noget.

- Vi skal lave mødesteder for både unge, voksne og ældre og mødestederne skal have sjæl, så man har lyst til at komme der.
- Vi skal kommunikere mere direkte til folk; fx putte ting i postkasser; invitationer hvor der står, hvad der foregår i nærområdet. Der er for mange, der ikke kender tilbuddene.
- Når kommunen skal brobygge, skal de ikke nødvendigvis "masse brobygge" ind i de samme, kendte fællesskaber og foreninger. Hav fokus på den enkelte borgers interesser, lyt og brobyg ind til det vedkommende interesserer sig for.
- Hav fokus på roller: kommunen kan skabe rammerne, men vi skal have civilsamfundet og erhvervslivet med også. Især når vi snakker strukturelle udfordringer, så må vi arbejde meget tæt sammen på tværs af de tre sektorer og hvilke roller vi har.
- "Det nysgerrige naboskab" er måske bedre, fordi der er mere fokus på PROCES (end måltænkning) og lysten til at indgå i relation med dem, man ikke kender (en fremmed er en ven, man ikke har mødt endnu)
- I Norsgade får en ny beboer et velkomstbrev fra gadelaugget - og så laver de selv en masse aktiviteter, bl.a. har de et gadefejterlaug, årligt loppemarked oa :-)
- Buddy-ordning: På studenterrådet på AU er vi ved at opstarte en buddy-ordning for nye studerende, hvor frivillige får tildelt nye studerende.
- "Antihåndtag": privatisering af byrummet der koster penge, kan ekskludere (kobling til vision for midtbyen)
- Foreningerne skal ikke ende i en bureaukratisk jungle. Det er overvældende for de små foreninger med mængden af bureaukrati, det er der kommunen skal træde ind og hjælpe. Ikke lave forhindringer for det succesfulde foreningsarbejde:
- Når der er studerende der flytter til byen, vil det være godt at de bliver budt velkommen af en personlig kontakt. Der skal være nogen der tager imod, og følger op på om de har det godt. Det kunne også være en velkomstpakke fra kommunen. Det kunne også være en hjælp for unge der flytter til byen, men som ikke skal studere.
- Der kunne også være en velkomstpakke til småbørnsfamilier der flytter til, målrettet med info der er relevant for småbørnsfamilier.
- Det er ikke nok med viden, der skal også handling til. Ikke alle har modet til at opsøge nye fællesskaber alene.
- Det er svært at arbejde systematisk (i strukturer) med at inviterer flere med i fællesskab. Det er en opgave for alle borgere.
- Det sprog vi bruger, er vigtigt – at vi er forpligtede til at invitere hinanden med.
- Vi skal starte en bevægelse, der får alle borgere til at tage ansvar for hinanden. Det gode naboskab.

Input til tankeeksperiment: Hvordan får vi "Verdens mest ensomme by";

- Medborgerskabstanken er død
- - der er færre og dårligere offentlige mødesteder, hvor man møder hinanden spontant på tværs og hvor det er dejligt og spændende at hænge ud ('third spaces')
- - de fysiske rammer for fællesskaber (inde såvel som ude) er fremmedgørende fordi den fysiske indretning ikke er hyggelig og imødekommende
- Aarhus har vokset sig for stor til, at civilsamfundet kan tage teten - heller ikke optimalt. Lykkes kun i et samarbejde. Anderledes måske i små landssamfund.
- Man skal sørge for at foreningerne ikke har adgang til lokaler, for at de ikke kan søge midler, og hvis de kan skal det være små puljer.